

PRIJEDLOG ZAKONA BR: 256

SABOR REPUBLIKE HRVATSKE
ZASTUPNIČKI DOM
PREDSJEDNIK

SABOR HRVATSKE
SLUŽBA ZA DOKUMENTACIJU
H-310/93. a

KLASA: 140-01/93-01/02
URBROJ: 62-93-638

Zagreb, 1. listopada 1993.

ZASTUPNICIMA ZASTUPNIČKOG DOMA
SABORA REPUBLIKE HRVATSKE

PREDSJEDNICIMA RADNIH TIJELA
ZASTUPNIČKOG DOMA SABORA

Na temelju članka 128. stavak 1. i članka 148. stavak 2. Poslovnika Zastupničkog doma Sabora Republike Hrvatske u prilogu upućujem Prijedlog zakona o dopunama Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju, s Konačnim prijedlogom zakona, koji je Predsjedniku Zastupničkog doma Sabora podnijela Vlada Republike Hrvatske aktom od 30. rujna 1993. godine, uz prijedlog da se sukladno članku 163. Poslovnika Zastupničkog doma Sabora predloženi zakon donese po hitnom postupku.

Za predstavnika, koji će u ime Vlade sudjelovati u radu Zastupničkog doma i njegovih radnih tijela Vlada je odredila mr. Josipa Jurasa, ministra rada i socijalne skrbi.

PREDSJEDNIK
ZASTUPNIČKOG DOMA SABORA

Stjepan Mesić

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Klasa: 140-01/93-01/02

Urbroj: 5030104-93-4

Zagreb, 30. rujna 1993.

**PREDSJEDNIKU ZASTUPNIČKOGA DOMA
SABORA REPUBLIKE HRVATSKE**

Predmet: Prijedlog zakona o dopunama Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju, s Konačnim prijedlogom zakona

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske, članka 121. i članka 163. Poslovnika Zastupničkoga doma Sabora Republike Hrvatske, Vlada Republike Hrvatske podnosi Prijedlog zakona o dopunama Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju, s Konačnim prijedlogom zakona, za hitni postupak.

Za svoga predstavnika, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Zastupničkoga doma Sabora Republike Hrvatske i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila mr. Josipa Jurasa, ministra rada i socijalne skrbi.

G. Juras

the first time in the history of the world, the
whole of the human race has been gathered
together in one place, and that is the
present meeting of the World's Fair.
The great number of people here
from all parts of the world, and the
large amount of money spent by them,
will be a great stimulus to the
development of the country, and will
help to make it a great power.
The World's Fair is a great
success, and it is a great honor
for us to be here.

PRIJEDLOG ZAKONA BR: 256

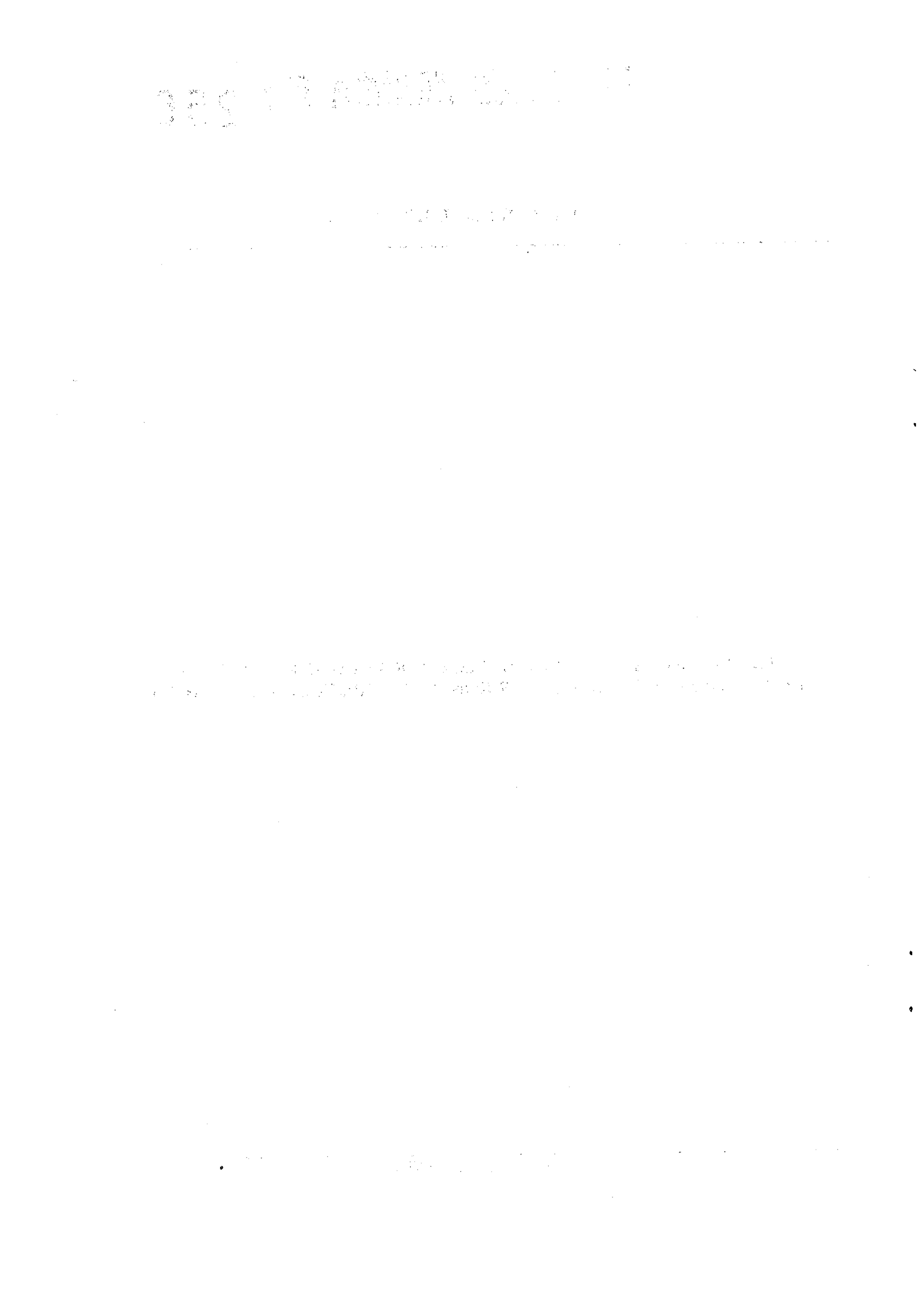
VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

**PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM
I INVALIDSKOM OSIGURANJU, S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

Zagreb, rujan 1993.

PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o dopunama Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju sadržana je u članku 2. stavku 4. i 56. stavku 1. Ustava Republike Hrvatske.

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM, TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Mirovinsko i invalidsko osiguranje u Republici Hrvatskoj uređeno je Zakonom o mirovinskom i invalidskom osiguranju ("Narodne novine", br. 26/83, 5/86, 42/87, 34/89, 57/89, 40/90, 9/91 i 26/93), Zakonom o preuzimanju saveznih zakona iz područja mirovinskog i invalidskog osiguranja koji se u Republici Hrvatskoj primjenjuju kao republički zakoni ("Narodne novine", broj 53/91) i drugim propisima donesenim na osnovi tih zakona.

Važećim zakonskim propisima nisu uređena prava pripadnika hrvatske domovinske vojske iz razdoblja 1941. do 1945. Glede zaključaka iz Osnovnih smjernica republičkog gospodarsko-socijalnog razvoja Vlade Republike Hrvatske od 15. prosinca 1990., da se priznaje pravo na mirovinski staž u dvostrukom trajanju pripadnicima hrvatske vojske (domobrani) u II. svjetskom ratu radi ostvarivanja prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja, ovim se zakonom predlaže da se vrijeme provedeno u sastavu hrvatske domovinske vojske i u zarobljeništvu od 17. travnja 1941. do 15. svibnja 1945., odnosno do otpusta iz zarobljeništva, prizna u dvostrukom trajanju i da se tim osobama mirovina odredi na temelju petogodišnjeg prosjeka plaće, ako je to za njih povoljnije. Posljedica priznanja toga staža bit će povećanje svote mirovine (osim za one korisnike mirovine koji bez toga staža već imaju puni mirovinski staž), te stjecanje prava na mirovinu onih osoba koje tek priznajem toga staža ispunе uvjete za stjecanje prava na mirovinu. U izvjesnom broju slučajeva mirovina će biti povoljnija i zbog petogodišnjeg prosjeka plaće od kojega će se odrediti mirovina.

III. OCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVEDBU ZAKONA

Za provedbu ovoga zakona potrebno je osigurati sredstva za izdatke koji će nastati priznavanjem povećanih prava pripadnicima hrvatske domovinske vojske na osnovi priznanja staža u dvostrukom trajanju i povoljnije mirovinske osnovice.

Prema podacima s kojima se raspolaze, predviđa se da bi došlo u obzir približno 6000 osoba koje bi ostvarile jedno od prava prema predloženom zakonu (u taj broj uključene su sve osobe koje su bile u sastavu hrvatske domovinske vojske, tj. osiguranici-radnici, osiguranici-samostalni privrednici i osiguranici-individualni poljoprivrednici).

Procjenjuje se da bi potrebna sredstva za osiguranje tih prava, za sve tri kategorije osiguranika, prema vrijednosti na dan 1. siječnja 1993. iznosila približno 250.000.000.- HRD godišnje.

U navedenu svotu nisu uračunata sredstva za usklađivanje mirovina koja će uslijediti u godini 1993.

Kada se ovi izdaci usklade s rastom plaća za razdoblje siječanj-srpanj, za mjesec kolovoz 1993. ti bi rashodi iznosili približno 146.000.000.- HRD.

Ako bi se zakon počeo primjenjivati od 1. listopada 1993. i ako bi plaće u prosjeku rasle za 30% mjesечно do kraja godine, tada bi ti rashodi približno bili: za listopad 246.700.000.- HRD, za studeni 320.710.000.- HRD i za prosinac 416.923.000.- HRD ili za posljednja tri mjeseca godine 1993. ukupno 984.333.000.- HRD.

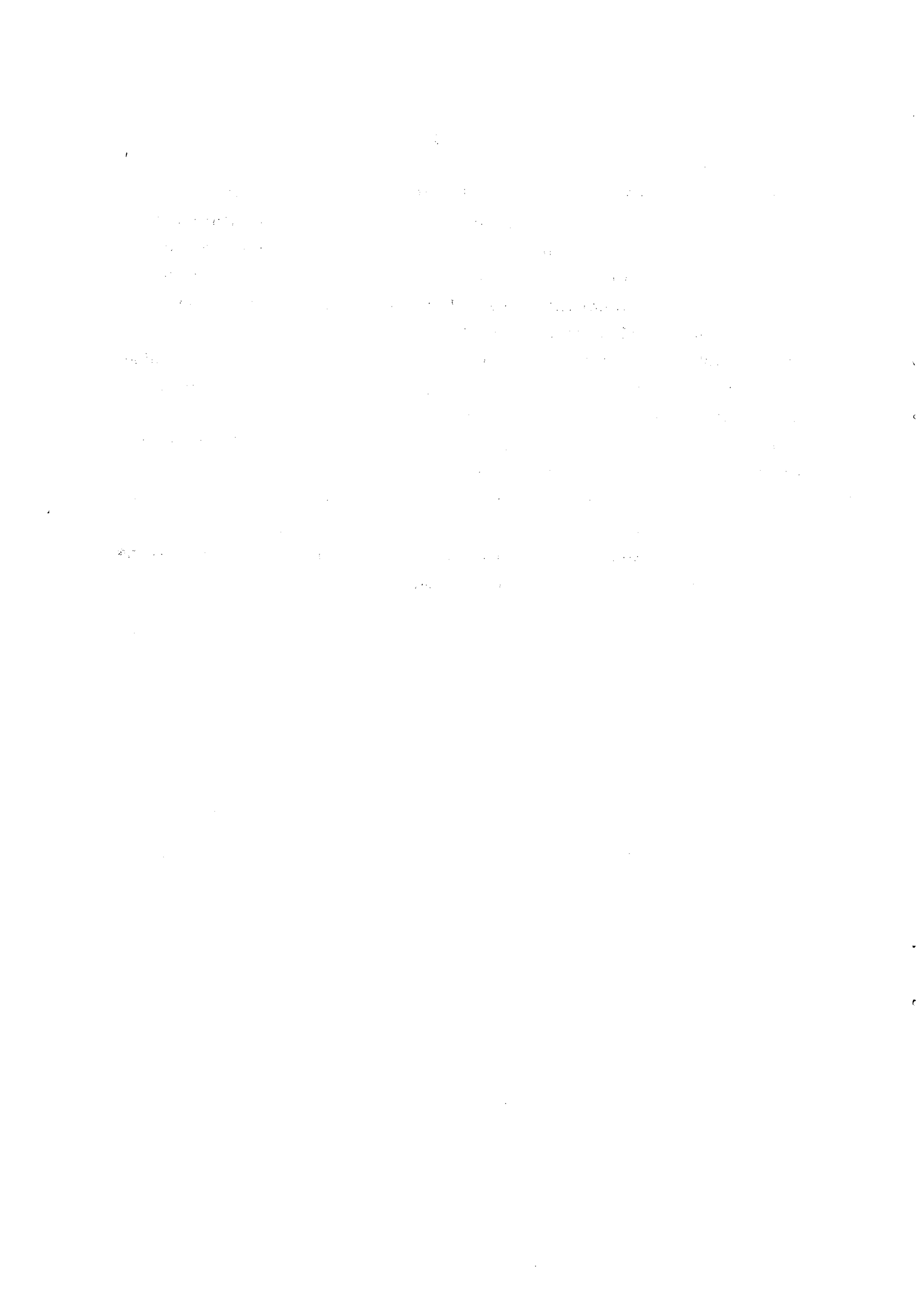
Sredstva za osiguranje navedenih prava osigurat će Republika Hrvatska iz Državnog proračuna.

IV. PRIJEDLOG DA SE ZAKON DONESE PO HITNOM POSTUPKU

Temeljem članka 163. Poslovnika Zastupničkog doma Sabora predlažemo da se Zakon donese po hitnom postupku. Kako novi mirovinski zakon kojim bi bilo riješeno pitanje mirovine ovoj kategoriji osoba tek treba biti predložen Saboru na prvo čitanje, to bi se ovom novelom riješio problem priznanja vremena provedenog u sastavu domovinske vojske u II. svjetskom ratu u staž osiguranja u dvostrukom trajanju.

To je osobito važno kako bi se kategoriji umirovljenika kojima bi se ovako priznati staž pribrojio već stečenom, mirovina odredila na povoljniji način od mirovine ostvarene prema važećim propisima, a posebice je važno osobama koje bi ovim zakonom stekle uvjete za priznanje prava na mirovinu. Budući da su pripadnici hrvatske domovinske vojske u II. svjetskom ratu izravno sudjelovali u stvaranju hrvatske države, postoji opravdani državni razlog da nova suverena Država Hrvatska toj kategoriji osiguranika prizna prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja i tako poboljša njihov socijalni status koji je neopravданo u bivšem nedemokratskom režimu kontinuirano bio ugrožen.

Obzirom da se radi o osobama koje prelaze životnu dob od 75 godina starosti, a koje se uglavnom nalaze u stanju socijalne potrebe, u kontekstu provođenja kako Socijalnog programa koji je Vlada usvojila tako i intencija hrvatske države da ovim osobama stvari uvjete jednake drugim kategorijama umirovljenika, riješavanje ovog pitanja predstavlja osobito opravdani razlog za donošenje zakona po hitnom postupku iz članka 163. Poslovnika.

KONAČNI PRIJEDLOG
ZAKONA O DOPUNAMA ZAKONA O
MIROVINSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU

Članak 1.

U Zakonu o mirovinskom i invalidskom osiguranju ("Narodne novine", br. 26/83, 5/86, 42/87, 34/89, 40/90, 9/91 i 26/93), u članku 143. u točki 2. iza riječi "člana 149." dodaju se riječi "i člana 157a."

Članak 2.

Iza članka 157. dodaje se nova Glava XIVa. i podnaslov koji glasi:

"XIVa. glava
POSEBAN STAŽ

Članak 157a.

Kao poseban staž računa se u dvostrukom trajanju vrijeme koje je osiguranik proveo u sastavu hrvatske domovinske vojske mobilizirane od 17. travnja 1941. do 15. svibnja 1945., odnosno u zarobljeništvu kao pripadnik hrvatske domovinske vojske u tom razdoblju, kao i vrijeme provedeno u zarobljeništvu u razdoblju od 16. svibnja 1945. do otpuštanja iz zarobljeništva."

Članak 3.

U članku 198. stavku 1. iza točke 4. dodaje se nova točka 5, koja glasi:

"5) za dio mirovine koji se određuje pod povoljnijim uvjetima pripadnicima hrvatske domovinske vojske."

Članak 4.

(1) Osiguraniku kojem je vrijeme provedeno u sastavu hrvatske domovinske vojske, odnosno u zarobljeništvu, utvrđeno u dvostrukom trajanju, mirovina se određuje od mirovinske osnovice utvrđene na isti način kao i ostalim osiguranicima.

- (2) Ako je to za osiguranika iz stavka 1. ovoga članka povoljnije, za utvrđivanje mirovinske osnovice uzima se mjesечni prosjek plaće koju je osiguranik ostvario u bilo kojih uzastopnih pet godina osiguranja koje su za njega najpovoljnije.

Članak 5.

- (1) Korisnici mirovine - pripadnici hrvatske domovinske vojske mogu zatražiti da im se mirovina ponovno odredi na temelju odredaba ovoga zakona.
- (2) Pravo na ponovno određivanje mirovine imaju i članovi obitelji korisnika iz stavka 1. ovoga članka, koji su pravo na obiteljsku mirovinu ostvarili prije stupanja na snagu ovoga zakona.
- (3) Ponovno određena mirovina na temelju st. 1. i 2. ovoga članka pripada od dana stupanja na snagu ovog zakona - ako je zahtjev podnesen u roku 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, a ako je zahtjev podnesen nakon toga roka - od prvoga dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva.
- (4) Zahtjev za utvrđivanje staža zbog sudjelovanja u hrvatskoj domovinskoj vojsci smatra se zahtjevom za ponovno određivanje mirovine u smislu st. 1. i 2. ovoga članka.

Članak 6.

Za pokrivanje obveza koje nastaju priznavanjem prava prema ovom zakonu sredstva se osiguravaju u Državnom proračunu Republike Hrvatske.

Članak 7.

Ovaj zakon stupa na snagu danom objave u Narodnim novinama.

OBRAZLOŽENJE
KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA O DOPUNAMA
ZAKONA O MIROVINSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU

Uz članak 1.

Dopuna ovoga članka potrebna je zbog dopune Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju (u nastavku teksta: ZOMIO) odredbom kojom se osiguranicima kao poseban staž priznaje vrijeme provedeno u sastavu hrvatske domovinske vojske, odnosno u zarobljeništvu.

Uz članak 2.

Predlaže se, da se vrijeme koje je osiguranik proveo u sastavu hrvatske domovinske vojske kao i u zarobljeništvu, kao pripadnik te vojske, uračuna u poseban staž u dvostrukom trajanju, što je u skladu sa zaključcima Vlade Republike Hrvatske.

Uz članak 3.

Prijedlogom zakona uvodi se pravo osiguranika da im se vrijeme provedeno u sastavu hrvatske domovinske vojske u razdoblju od 17. travnja 1941. do 15. svibnja 1945. kao i vrijeme provedeno u zarobljeništvu do otpusta, prizna kao poseban staž u dvostrukom trajanju. Ti osiguranici imaju također pravo da im se mirovina odredi od petogodišnjeg prosjeka plaće, ako je to za njih povoljnije od prosjeka plaće ostvarene u desetogodišnjem razdoblju.

Budući da ta povećana prava nisu pokrivena odgovarajućim doprinosima, predlaže se da u pokrivanju dijela obveza koje nastaju priznanjem tih prava sudjeluje Republika Hrvatska sa svojim sredstvima, kao što sudjeluje u osiguranju sredstava i u drugim slučajevima utvrđenim u članku 198. ZOMIO.

Uz članak 4.

Ovim se člankom na povoljniji način uređuje utvrđivanje mirovinske osnovice pripadnicima hrvatske domovinske vojske.

Uz članak 5.

Ovim se člankom omogućuje pripadnicima hrvatske domovinske vojske, koji su pravo na mirovinu ostvarili do stupanja na snagu ovoga zakona, ponovno određivanje mirovine na temelju priznatog staža i petogodišnjeg prosjeka plaće. To pravo pripada i članovima obitelji pripadnika hrvatske domovinske vojske. Ovim se člankom utvrđuje također od kojega dana pripada ponovno određena mirovina.

Uz članak 7.

Stupanje na snagu ovog Zakona danom objave u Narodnim novinama predlaže se iz istih razloga koji su navedeni u razlozima za donošenje zakona po hitnom postupku.

**ODREDBE ZAKONA O MIROVINSKOM I
INVALIDSKOM OSIGURANJU KOJE SE MIJENJAJU I DOPUNUJU**

Članak 143.

Mirovinski staž, prema ovome zakonu, na osnovi kojega se stječu i ostvaruju prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja obuhvaća:

- 1) vrijeme provedeno u osiguranju od 1. siječnja 1973. koje se računa u staž osiguranja prema odredbama člana 144. do člana 148. i člana 150. do 157. ovoga zakona;
- 2) vrijeme navršeno do 31. prosinca 1972. koje se prema propisima Osnovnog zakona o mirovinskom osiguranju i Osnovnog zakona o invalidskom osiguranju, kao i prema odredbama člana 149. ovoga zakona, računa u mirovinski staž kao razdoblje staža osiguranja i razdoblje posebnog staža.

Članak 198.

(1) Radi pokrivanja dijela obveza mirovinskog i invalidskog osiguranja koje nastaju priznavanjem i određivanjem mirovine pod povoljnijim uvjetima, u osiguravanju sredstava sudjeluje i Republika Hrvatska, i to:

- 1) za dio mirovina koje se priznaju i određuju uz povoljnije uvjete radnicima na određenim poslovima u organima unutarnjih poslova i pravosuđa na osnovi odredaba člana 100. do 106. ovoga zakona,
- 2) za dio mirovine koje je Izvršno vijeće Sabora prema članu 107. Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju ("Narodne novine", br. 26/83, 5/86 i 42/87) odredilo građanima kao priznanje za osobite zasluge,
- 3) za dio mirovine koji se određuje uz povoljnije uvjete osiguranicima kojima je radni odnos prestao zbog stečaja ili likvidacije organizacije (član 33.),
- 4) za dio mirovine redovnih članova Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti koji premašuje zakonsku obvezu republičkih fondova (član 107.).

(2) Obveze iz stava 1. ovoga člana obračunavaju se godišnje, a uplaćuju se u jednakim mjesecnim iznosima prema planiranim obvezama za tekuću godinu. Konačni obračun između Republike Hrvatske i republičkih fondova utvrđuje se na kraju godine.

(3) Način obračunavanja iz stava 1. i 2. ovoga člana sporazumno utvrđuje republički fond i republički organ uprave nadležan za poslove financija.